

třetího odstavce § 4 závislou od toho, by samotnému udavateli padělané bankovky bylo bankovkou touto placeno jako pravou. Pro nedostatek této náležitosti nemůže přijíti v úvahu ustanovení odstavce třetího citovaného §, jež mírněji trestá toho, kdo za vlastní ztrátu se chce dalším uváděním padělků v oběh odškodniti. Bylo proto na jednání obžalovaného použito právem ustanovení odstavce prvního § 4, které nevyžaduje nic více, než aby pachatel padělané peníze vědomě za pravé udával. To však je o stěžovateli zjištěno, a zejména jeho vědomí za prokázané vzato a dotýčný výrok způsobem zákonu (§ 270 čís. 5 tr. ř.) vyhovujícím odůvodněn. Odpor zmateční stížnosti v posledním směru dlužno proto odmítnouti jako nepřipustné brojení proti přesvědčení soudcovskému (§§ 258, 288 čís. 3 tr. ř.). Námitka zmateční stížnosti, že padělání kolku bylo tak primitivní, že ho každý mohl poznati jako padělek a že se proto nejedná ani o přečin dle § 4 citovaného zákona, nýbrž nejvýše o podvod, prováděný prostředkem úplně nezpůsobilým, tedy o čin beztrestný, nemůže obstáti. Zákon nečiní žádného rozdílu mezi větší neb menší způsobilostí padělků ku klamání, shledává dostatečným, když peníz je vůbec padělán. Nálezací soud poukazuje vystižně k tomu, že již dříve platný zákon (§ 106 tr. zák.) výslovně zdůrazňoval, že nezáleží na tom, zda padělek je ku klamání způsobilý, či nikoli. Nerozhodným je též, že jednáním obžalovaného nebyl nikdo poškozen, poněvadž ani takového předpokladu zákon nestanoví.

Čís. 972.

Pomeranče jsou předměty potřeby ve smyslu zákona lichevního (zákon o podloudném vývozu).

(Rozh. ze dne 26. října 1922, Kr II 669/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku lichevního soudu při zemském soudě v Opavě ze dne 28. června 1921, jímž byl obžalovaný osvobozen dle § 259 čís. 3 tr. ř. od obžaloby pro přečin nedokonaného řetězového obchodu dle § 8 tr. zák. a § 11 čís. 4 zák. ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n., zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Zmateční stížnost uplatňuje pouze důvod zmatečnosti čís. 9 a) § 281 tr. ř. Nálezací soud sprostil obžalovaného z obžaloby pro přečin nedokonaného řetězového obchodu dle § 8 tr. zák. a § 11 čís. 4 lich. zák. jen z toho důvodu, že nepovažuje pomeranče, s nimiž zamýšlel obžalovaný dle tvrzení obžaloby provozovati řetězový obchod, za předmět potřeby dle zák. ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n. Za předměty potřeby pokládá rozsudek pouze ony, jichž používají všechny kruhy obyvatelstva k ukojení životních potřeb a jichž nedostatek anebo menší zásoba by obyvatelstvo s větší neb menší intenzitou postihlo v jeho životních zájmech. Dále uvádí napadený rozsudek k potvrzení svého názoru, že pomeranče jsou předmětem luxusním, jehož požívání si mohou dovoliti vzhledem k vysokým

cenám pouze lidé zámožní. Než tento právní názor a výklad pojmu předmětu potřeby jest právně mylným a činí rozsudek zmatečným dle čís. 9 a) § 281 tr. ř. Výklad, jakého používá soud první stolice v napadeném rozsudku, odpovídal by snad příslušným ustanovením císařského nařízení ze dne 7. srpna 1915, čís. 228 ř. zák., které mluví ještě o předmětech nezbytné potřeby, neodpovídá však již čís. nařízení ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. zák. a tedy rovněž ne zcela obdobnému předpisu § 1 zákona lichevního ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n., neboť v obou posledních lichevních zákonech byl požadavek nezbytnosti úmyslně opuštěn a tím okruh předmětů potřeby rozšířen. Předměty potřeby dle lich. zák., v době činu platného, dlužno rozuměti věci movité, sloužící přímo nebo nepřímo životním potřebám lidí nebo domácích zvířat. K těmto předmětům patří přirozeně v první řadě veškeré požívatiny, t. j. vše, co jest způsobilé a určeno, ukojití základní živočišnou nutnost lidského těla, přijímatí v sebe potravu a nápoje. Bylo-li v dobách normálních v tom směru možno rozlišovati mezi potravinami v užším slova smyslu, jež jsou požívány za účelem uspokojení potřeby lidského těla po výživných látkách, a mezi pouhými pochutinami, setřely stížené vyživovací poměry, vyvolané válkou, tento rozdíl prakticky téměř naprosto, ježto omezená nabídka potravin vede k tomu, že je nutno k výživě a ukojení potřeby po pokrmu a nápoji využítovati všeho, co k tomu účelu může sloužiti, tedy třeba i předmětů, jichž používají pro vyšší jich cenu jen třídy zámožnější. Touto okolností nepozbývá jich spotřeba pro obyvatelstvo vůbec významu, poněvadž se používáním jich uvolňuje stejné množství předmětů lidové potřeby, k nimž by jinak i kruhy zámožnější byly sahati nuceny. Ostatně nebyly pomeranče v dobách normálních nikdy předmětem luxusním a jejich všeobecně rozšířené používání zvlášť i u nemocných jest s dostatek známo. Z pojmu předmětu potřeby bylo by lze vyloučiti pouze takové dříve luxusní potřeby, které nejsou s to, by sloužily životním potřebám lidí vůbec.

Čís. 973.

Kdo listivě způsobí dopravování vězně z trestnice na jiné místo, ulehčuje mu útěk (§ 217 tr. zák.).

Slova § 9 tr. zák. »bylo-li působení jeho bez výsledku« vztahují se výhradně k činnosti pachatele o sobě, nikoli ku vědomí a vůli osoby, již pachatelova činnost svěřila.

(Rozh. ze dne 27. října 1922, Kr I 1343/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku zemského trestního soudu v Praze ze dne 17. října 1921, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem §§ 9 a 217 tr. zák. — mimo jiné z těchto

důvodů:

Dle čís. 9 lit. a) § 281 tr. ř. dovozuje stížnost, že nebylo možno osvoboditi stěžovatele neb ulehčiti jeho útěku způsobem v dopisech naznačeným, takže obsah dopisů nebyl pokusem svádění ke zločinu dle § 217